

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรเพศ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนเพศชายและเพศหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2534 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 36 สำนักงานเขต ซึ่งมี 427 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 39,136 คน เป็นนักเรียนเพศชาย 20,293 คน และนักเรียนเพศหญิง 18,843 คน (สำนักงานการศึกษา, 2534)

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างประชากรจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 820 คน เป็นนักเรียนชาย 410 คน และนักเรียนหญิง 410 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างประชากรดังนี้

ขั้นที่ 1 ทหาขนาดตัวอย่างประชากรที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Yamane, 1970 อ้างถึงใน ประคอง กรรณสูตร, 2528) และแยกค่านวนเป็นเพศชายและเพศหญิง ตามสูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)}$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่างประชากร
 N = ขนาดของประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนเท่าที่ยอมรับได้

เมื่อกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่าที่ยอมรับได้เท่ากับ .05 คำนวณหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมได้นักเรียนเพศชาย 400 คน นักเรียนเพศหญิง 392 คน รวมทั้งสิ้น 792 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 820 คน เป็นนักเรียนเพศชาย 410 คน และนักเรียนเพศหญิง 410 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มสำนักงานเขตมาร้อยละ 26 จากจำนวน 36 สำนักงานเขต โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling Method) ได้จำนวนทั้งหมด 9 สำนักงานเขต

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างโรงเรียนจากสำนักงานเขตต่าง ๆ ที่สุ่มได้ในขั้นที่ 2 มาร้อยละ 26 โดยคำนวณเทียบสัดส่วนหาร้อยละแยกตามสำนักงานเขตการศึกษา ได้จำนวน 29 โรงเรียน

ขั้นที่ 4 คำนวณหากกลุ่มตัวอย่างประชากรแยกตามเพศจากโรงเรียนแต่ละแห่งที่สุ่มได้ โดยคิดเทียบสัดส่วนจากประชากรของแต่ละโรงเรียน ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากรแต่ละโรงเรียนแยกตามเพศ

$$= \frac{\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรแยกตามเพศ } \times \text{ ประชากรแต่ละโรงเรียนแยกตามเพศ}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมดแยกตามเพศ}}$$

ขั้นที่ 5 เมื่อได้จำนวนตัวอย่างประชากรตามขั้นที่ 4 แล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายในการหาตัวอย่างประชากร (Simple Random Sampling Method)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร แบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 2 คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 อันดับ โดยเน้นคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารได้โดยตรงในชีวิตประจำวัน โดยออกแบบสอบถามคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยใช้คำถามร่วมกันแต่คำตอบต่างกัน ลักษณะข้อความแบบสอบถามมีทั้งลักษณะทางบวกและลักษณะทางลบ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ เป็นคำนิยามและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางบวก จำนวน 12 ข้อ และทางลบ 10 ข้อ รวมทั้งหมด 22 ข้อ
2. ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ เป็น

ค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางบวกจำนวน 3 ข้อ และทางลบจำนวน 13 ข้อ รวมทั้งหมด 16 ข้อ

3. ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร เป็นค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางบวกจำนวน 11 ข้อ และทางลบจำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมด 21 ข้อ

4. ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ เป็นค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางบวกจำนวน 3 ข้อ และทางลบจำนวน 3 ข้อ รวมทั้งหมด 6 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ในเรื่องหลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนการสอน และเนื้อหาสาระของกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในด้านที่เกี่ยวข้องกับการบริโภค
2. ศึกษาหนังสือแบบเรียน คู่มือการสอน ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ จากบทความ เอกสาร ตำรา และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. ศึกษาปัญหาสุขภาพทางด้านโภชนาการ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
5. นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาสร้างแบบสอบถาม
6. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ พร้อมทั้งขอคำแนะนำเพิ่มเติม เพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสม
7. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางสุขศึกษา ค่านิยม และโภชนาการ จำนวน 12 ท่านตรวจ พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ถูกต้องและเหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงแบบสอบถามให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยนำแบบสอบถามฉบับทดลองไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา โคเอฟิเชียน (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร เท่ากับ 0.90 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับอาหาร เท่ากับ 0.92

9. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับสำนวน ภาษาและเนื้อหา เพื่อนำไปใช้กับตัวอย่างประชากรในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอไปยังผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากนักเรียนในแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ออกหนังสือให้การสนับสนุนในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการเขตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 เขต
3. สำนักงานเขตออกหนังสือไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแจ้งให้ทราบและอนุญาติให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ผู้วิจัยนำหนังสือจากสำนักงานเขตไปติดต่อกับผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 29 โรงเรียนด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการเก็บข้อมูล รวมทั้งขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำชั้น
5. ทำการเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่วันที่ 3-28 กุมภาพันธ์ 2535 โดยผู้วิจัยเข้าไปชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การตอบแบบสอบถาม คอยควบคุม และชี้แจงในการ

ตอบแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

6. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบเป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์ จำนวน 820 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนมาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส เอกซ์ (SPSS^x - Statistical Package for the Social Science Version X) ตามลำดับดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แยกตามเพศ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2

2.1 คำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ ของค่าตอบแต่ละข้อ แล้วหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยกำหนดคะแนนดังนี้

คะแนนค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร แบ่งออกเป็น 4 อันดับ ดังนี้

ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางบวก

ให้ความสำคัญมากที่สุด มีค่า 4 คะแนน

ให้ความสำคัญมาก มีค่า 3 คะแนน

ให้ความสำคัญน้อย มีค่า 2 คะแนน

ให้ความสำคัญน้อยที่สุด มีค่า 1 คะแนน

ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางลบ

ให้ความสำคัญมากที่สุด มีค่า 1 คะแนน

ให้ความสำคัญมาก มีค่า 2 คะแนน

ให้ความสำคัญน้อย มีค่า 3 คะแนน

ให้ความสำคัญน้อยที่สุด มีค่า 4 คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และคะแนนค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางบวก และค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางลบ เป็นระดับค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.00 หมายถึง มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำ

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำมาก

ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางลบ หมายถึง ข้อความที่ไม่สนับสนุนค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร การแปลความหมายจะเป็นไปในทางตรงกันข้าม

2.2 การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

กำหนดค่าคะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ดังนี้

		การปฏิบัติทางบวก	การปฏิบัติทางลบ
ทำเป็นประจำ	มีค่า	4 คะแนน	1 คะแนน
ทำบ่อยครั้ง	มีค่า	3 คะแนน	2 คะแนน
ทำนาน ๆ ครั้ง	มีค่า	2 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เคยทำเลย	มีค่า	1 คะแนน	4 คะแนน

ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยถือว่านักเรียนที่ได้คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป จัดอยู่ในกลุ่มที่มีการปฏิบัติ

มากเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และนักเรียนที่ได้คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเฉลี่ยต่ำกว่า

2.50 จัดอยู่ในกลุ่มที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามตัวแปรเพศ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้วยการทดสอบ ค่า "ที" (t -test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย